Organizator izložbe
Muzej Domovinskog rata u Splitu

Autor izložbe
Matej Gabrilo

Stručne suradnice
Bruna Periš
Petra Šimić

Grafički dizajn i postav izložbe
Matej Gabrilo
Bruna Periš
Petra Šimić

Aautor izložbe i deplijana
Matej Gabrilo

Fotografije za izložbu
Udruga veterana 4. gardijske brigade
Udruga dragovoljaca i branitelja Domovinskog rata 112. brigade
Tonči Mrša, tajnik UDVDR Šibensko-kninske županije
Udruga veterana Domovinskog rata 114. brigade
Udruga hrvatskih branitelja Domovinskog rata 115. brigade
Dane Rendulić
Udruga hrvatskih branitelja veterani 126. brigade Sinj
Josip Čerina
Udruga veterana i prijatelja 141. brigade HV
Udruga 142. brigade HV – Drniš
Udruga 156. brigade Hrvatske vojske
Udruga dragovoljaca 9. srednjodalmatinske bojne HOS-a Rafael Vitez Boban – 1991
Udruga veterana specijalne policije „BATT" – Split
Božidar Vukičević – Muzej Domovinskog rata Dubrovnik

Lektura i korektura
Garber media, d.o.o.

Posuditelji građe za izložbu
Tomislav Lonić
Dane Rendulić
Udruga 156. brigade Hrvatske vojske

Tisak panoa
Editori, d.o.o.

Pokrovitelji izložbe
Ministarstvo kulture i medija RH
Splitsko-dalmatinska županija
Grad Split

GRAD SPLIT

SPLITSKO
DALMATINSKA
ŽUPANIJA

MUZEJ DOMOVINSKOG RATA U SPLITU PREDSTAVLJA IZLOŽBU

BRIGADE HRVATSKE VOJSKE
IZ DALMACIJE 1991.
30. OBLJETNICA

4. STUDENOG - 4.PROSINCA 2021.
ATRIJ GRADSKE UPRAVE GRADA SPLITA (BANOVINA)

GRAD SPLIT

SPLITSKO
DALMATINSKA
ŽUPANIJA

www.mdrus.hr

Prošlo je 30 godina od osnivanja prvih brigada Zbora narodne garde, odnosno Hrvatske vojske na području Dalmacije. U sjećanje na tu obljetnicu Muzej Domovinskog rata u Splitu priredio je izložbu „Brigade Hrvatske vojske iz Dalmacije 1991.“. Dalmacija je 1991. iznjedrila 11 brigada, a na izložbi se mogu vidjeti fotografije i predmeti vezani uz njihov ratni put.

Pripadnici SP BATT u Vili Dalmacija

Na području Dalmacije glavne snage u početku rata, kao i u ostatku Hrvatske, činile su postrojbe MUP-a Republike Hrvatske. Policijske snage bile su organizirane po policijskim upravama Split, Šibenik, Zadar i policijskim postajama u općinskim središtima i ispostavama. Ove su snage po policijskim upravama ojačane posebnim jedinicama policije, odnosno specijalnom policijom. Krajem 1990. godine organiziraju se i dragovoljački odredi, neki od njih samoinicijativno, drugi kroz javna poduzeća i mjesne zajednice. U skoro svim dalmatinskim gradovima i općinama djelovali su odredi Narodne zaštite. Odredi NZ djeluju sve do kraja 1991., a na pojedinim mjestima i do ožujka 1992. godine. Nakon odluke o osnivanju Zbora narodne garde, u Splitu je 28. travnja 1991. osnovana 4. A brigada Zbora narodne garde za područje Dalmacije. Zbog sve veće eskalacije rata, započinje i ustroj rezervnih, tj. pričuvnih brigada.

Pripadnici Narodne zaštite u Splitu 1991.

U Splitu je za područje Trogira, Solina, Splita i Omiša osnovana 114. brigada, koja tako postaje prva pričuvna brigada ZNG-a u Hrvatskoj. U Šibeniku je 16. lipnja osnovana 113. brigada, a u Zadru se 28. lipnja osniva 112. brigada. Kao zapovjedništvo Zbora narodne garde (od rujna Hrvatske vojske) na području Dalmacije 20. srpnja 1991. osnovano je Zapovjedništvo za obranu srednje i sjeverne Dalmacije sa sjedištem u Splitu. Za zapovjednika je postavljen umirovljeni kapetan bojnog broda Petar Šimac. Od 30. rujna 1991. Zapovjedništvo za obranu srednje i sjeverne Dalmacije mijenja ime u Operativnu zonu Split, a za zapovjednika je postavljen brigadir Mate Viduka. OZ Split obuhvaćao je područje sjeverne, srednje i južne Dalmacije.

Dana 12. rujna 1991. osnovana je i Hrvatska ratna mornarica. Zapovjedništvo je smješteno u Splitu, a prvi zapovjednik bio je admiral Sveto Letica Barba. U Imotskom je 29. srpnja osnovana 115. brigada za područje Imotske krajine, a tijekom listopada osnovane su 126. brigada u Sinju za područje Cetinske krajine te 134. brigada u Biogradu za biogradsko-stankovačko područje. Tijekom studenoga osnovane su dvije brigade, 12. studenoga 141. brigada za područje Splita i Kaštela te 116. brigada za područje Metkovića i Dubrovnika. Početkom prosinca, točnije 1. prosinca, osnovana je 142. brigada za drniško-unešićko područje, a 21. prosinca 156. brigada za makarsko-vrgoračko područje. U siječnju 1992. godine snage OZ-a Split u sjevernoj i srednjoj Dalmaciji brojile su 19.660 ljudi.

HOS na području Dalmacije

Posebne snage koje su nastale izvan okvira državnih institucija, a odigrale su veliku ulogu u obrani Dalmacije 1991. godine, jesu Hrvatske obrambene snage (HOS). HOS je osnovan pod okriljem Hrvatske stranke prava te je bio prisutan na svim bojištima u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini. U Dalmaciji najveća postrojba HOS-a osnovana je u Splitu i nosila je ime IX. srednjodalmatinska bojna HOS-a „Rafael Vitez Boban“. Prvi zapovjednik i osnivač postrojbe bio je bojnik Jozo Radanović.

Bojovnici HOS-a u Dubrovniku 1991.

Zapovjednik 9. bojne HOS-a Jozo Radanović

Prisega 114.brigade HV u Solinu, prvi mjesec 1992.

Izložbu posvećujemo svim poginulim pripadnicima navedenih brigada, kao i ostalim poginulim hrvatskim braniteljima.